Ner. 25.

MONITOR WARSZAWSKI.

W WARSZAWIE DNIA 26. LUTEGO 1825. ROKU W SOBOTĘ.

Dostrzezenia meteorologiczne w Warszawie.

		Ciepłomierz R.	Barometr.	Wiatr.	Stan Nieba.
Dnia 24 Lutego	Zrana . . .	Stopni zimna . — 6	Cali 28 liniy 1,6	Wschodni	Słońce.
	Popoludniu .	Stopni zimna . — 4	„ — 2,5	Wschodni Północno-wschodni	Słońce.
	Wieczorem .	Stopni zimna . — 9	„ — 2, 7	Wschodni Północno-wschodni	Gwiazdy.
25	Zrana . . .	Stopni zimna . — 11	Cali 28 liniy 2,3	Wschodni Północno-wschodni	Szron.
	Popoludniu .	Stopni zimna . — 5	„ — 1,9	Wschodni	Słońce.
	Wieczorem .	Stopni zimna . — 10	„ — 1,5	Północno wschodni	Gwiazdy.

OBWIESZCZENIA RZĄDOWE.

Kommissya Rządowa Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego.

Podaie do publiczney wiadomości, iż Folwark Radomice w Województwie Krakowskiém o mil dwie od miasta Województwa Kielc położony, z którego roczna dzierżawa po odtrąceniu podatków i ciężarów gruntowych ustanowioną została rocznie na Złp. 4,328 gr. 11, w dniach 7. 8. i 9. Marca r. b. w Biórze Kommissyi Województwa Krakowskiego wydzierżawionym będzie na lat po sobie idących siedm poczynaiąc od d. 1 Czerwca r. b. 1825. Każdy przeto chęć maiący do zadzierżawienia folwarku powyższego, kwalifikacyą stósownie do postanowienia Xięcia Namiestnika Króleskiego z daty 24 Stycznia 1818 roku posiadaiący, do Kommissyi Województwa Krakowskiego zgłosić się może, gdzie o szczególnych warunkach do wydzierżawienia dóbr przepisanych wiadomość udzieloną mieć będzie.

w Warszawie d. 10 Lutego 1825 r.
Minister Prezyduiący
(podpisano) Stani: Grabowski.
Sekretarz Jeneralny *Rakiety.*

Kommissya Województwa Mazowieckiego.

W Kontynuacyi obwieszczenia swego z d. 10 Listopada r, z. Nro. $\frac{77906}{20872}$ podaie do publiczney wiadomości iż do postanowienia Xięcia Namiestnika Króleskiego z dnia 12 Pazdziernika r. z. Nro.22,904, podwyższaiącego cło od niektórych płodów chemicznych należy także opuszczony przy przepisywaniu go omyłką piszącego Artykuł *Sacharum Saturni* w pozycyi 240. części 1. Taryffy mieszczący się, od którego témże postanowieniem opłata celna ustanowioną iest od iednego cetnara cła wchodowego zł. 10 wyraźnie złotych Dziesięć, cła Consumowego złotych Dziewięćdziesiąt, razem złotych Sto.

Radca Stanu Prezes, w zastępstwie
Kożuchowski.
Sekretarz Jeneralny, *Filipecki.*

Kommissya Województwa Mazowieckiego.

Podaie ninieyszém do wiadomości publiczney iż z względu, że przepisany Ogólną Tabellą Traktów handlowych, Trakt z Jgołomji do Kielc na Słomniki, Miechów, Wodzisław, i Jędrzeiów, iako drogę znacznie przedłużaiącey, dla handluiących nieiest dogodnym; Kommissya Rządowa Przychodów Skarbu wydaném w dniu 13 Stycznia Nro. 68,287 rozporządzeniem dozwoliła, ażeby począwszy od dnia 1. Marca r. b. trakt takowy z mienionym był na trakt z Jgołomji do Proszowic, Szkalbimierza, Pińczowa, i Kielc; — z czego wynika, że również trakty wspomnioney Komory Jgołomii Tabellą na początku rzeczoną do Radomia, Warszawy, Suwałk, Lublina, Siedlec, i Mławy przepisane między punktami Kielce i Jgołomiia, téyże zmianie ulegną.

(podpisy iak wyży)

Urząd Municypalny miasta stółecznego Warszawy

Zawiadamia kontrybuentów miasta Warszawy i przedmieścia Pragi, iż pobór podatku podymnego zwyczaynego i podwyższonego za ratę Marcową r. b. rozpocznie się w d. 3. Mar. r. b. w Exakcyi mieyskiéy podatków skarbowych w RatuszuGłównym, i aż do końca tegoż miesiąca codziennie, wyiąwszy święta, od godziny 8 rano do godziny 1. z południa kontynuowany będzie. Wzywa więc właścicieli i Rządców Domów, aby w powyższym Terminie uiścić się nie omieszkali, ostrzegaiąc: iż zaraz z dniem 1 Kwietnia r. b. kary exekucyyne na opieszałych zarachowane i Exekucya o takowe łącznie z podatkiem wystósowaną będzie.

Radca Stanu Prezydent *Woyda.*
Sekretarz Jeneralny *G. Jahołkowski.*

WARSZAWA.

— N. Cesarz i Król, postanowieniem z dnia 19 Stycznia nayłaskawiéy zaszczycić raczył:

Orderem Śtéy Anny klassy II.

JJPP. *Locci*, Kommissarza Delegowanego w Obwód Kaliski, oraz Józefa *Kłobuchowskiego*, Kommissarza Delego: do obwodu Łęczyckiego.

Orderem Śgo Stanisława klassy III.

JPana Antoniego *Dunina*, Kommis: do dozoru miast i rękodzielni w Woie: Kaliskiém.

Orderem Śgo Stanisława klassy IV.

JJPP. Jak. *Podczaskiego*, Kom. Del. do Obwodu Wieluńskiego; Fryderyka *Welke*, Adjunkta Sekcyi fabryk w Kom: Woiew: Kaliskiego; Adolfa *Harrer*, właściciela fabryki sukienney w Sieradzu: X. Michała *Lecherta*, Proboszcza w Mstowie; Felixa *Homickiego*, Kommis: Wydziału Policyyno-Woysko: w Kom: Woie: Kalis:; Stanisława *Dziewulskiego*, Sekretarza Jeneralnego w téyże Kommissyi; Franciszka *Reinstein*, Budowniczego, i Korwina *Bromirskiego*, Adjunkta téyże Kommissyi.

— Na iedném z ostatnich posiedzeń (27 Grudnia) Ces. Akademii nauk w Petersburgu, czytał nasz rodak P. Winc. *Wiszniewski*, Warszawianin, wiadomość o długości jeograficzney miasta *Kazan*, podług czynionych przez siebie dostrzeżeń astronomicznych.

— W ciągnieniu 596 Loteryi liczbowéy Królestwa Polskiego odbytém dnia 25 b. m. i. r. wyciągnięte zostały w następuiącym porządku Numera: 68. 55. 3. 86. 13.

— Dnia 17 b. m. i r. rozstał się z tym światem w dobrach swoich *Smiłowice* w Obwodzie *Kujawskim*, ś. p. JW. Maciéy *Wolicki* były Szambelan dworu J. K. M. *Stanisława Augusta* i Poseł na Seymach Królestwa od r. 1818.

— W tych dniach przeprowadził do siebie P. *Van Aken* zwierzęta nabyte od wdowy *Deniot*; rozszerzał w tym celu budę menażeryi swoiéy, i zamknął ią dla publiczności na trzy dni; dopiero iutro otworzona będzie. — Lew ogromny nowo nabyty, iuż od dwóch dni ciągle wita okropnym rykiem mieszkańców. Starego miasta.

— Doniesienie. — *Syndycy tymczasowi massy upadłéy Ludwika Letronne.* Podaią ninieyszém do powszechney wiadomości, iż w dalszém kontynuowaniu Licytacyi różnych effektów do téy massy należących, Prassa litograficzna, portrety, szafy, stoły, rygały i nóty muzyczne wielu sławnych Kompozytorów, częściowo w Marywilu przy ulicy Senatorskiéy w lokalu nad sklepem pod Numerem 51. oznaczonym, dnia 28. Lutego i następnych r. b. publicznie więcéy daiącemu, sprzedawane będą. — w Warszawie dnia 22. Lutego 1825. *J. Wołowski* Adwokat. — *Ludwik Mathias.*

PRZYIECHALI (dnia 24 i 25 Lutego.)

Krasiński August Hrabia z Węgrzynowa -- Russocka Julia Hr. z Pilczyna — Gliszczyński Antoni Senator Kasztelan z Kutna — Działowska Katarzyna Hr. z Roszewa — Podowski Antoni Hr. z Rusinowa — Waleryo Piotr Mechanik z Mińska — Malinowski Antoni Sędzia z Tuszewa — Ledóchowski Tadeusz Major Huz: z Konstantynowa — Alexandrowicz Stani. Hr. Sena. Kasz. z Konstantynowa.

WYIECHALI (dnia 24 i 25 Lutego)

Dumiewicz Woyciech Kapitan do Skierniewic — Kornaszewski Jan Obyw. do Stawiszyna — Wodziński Maciéy Kasztelan do Gołębiowa. — Jezierski Stanisław Hrabia do Podlasia — Stryieński Szef Sztabu do Lublina — Walewski Karol Obyw. do Mławy — Massalski Franciszek Obyw. do Siedlec — Plewiński Józef Porucznik do Zamościa — Stokowski Walenty Obyw. do Błonia. —

z *Emden* 8 Lutego.

Dnia 3 Lutego o 9 godzinie wieczór, nagle i nad spodziewanie wszystkich, wśród okropney burzy woda tak wysoko wylała iak nie masz przykładu w dzieiach wschodniey Fryzyi. W przeciągu kwadransa całe miasto zalane zostało, mieszkańcy le-

dwie z życiem ratować się mogli na wyższe domów piętra. Całą noc wicher nie ustawał, a gdy poranek nadszedł (d. 4. Lutego) mniemano że woda spadać zacznie, lecz właśnie nowym wichrem pędzone bałwany do wyższego ieszcze stopnia wodę podniosły, i w tym stanie prawie cały dzień się utrzymywała, ku wieczorowi dopiero opadać począwszy.

Zdawało się iż wszystkie żywioły były wzburzone, grzmot i pioruny, grad, śnieg, deszcz, wszystko to razem towarzyszyło temu okropnemu zjawisku. Woda przez wierzch murów z taką gwałtownością pędziła, iż te w kilku mieyscach wyrwane, oprzeć się niemogąc wściekłości bałwanów nowe utworzyły bramy; woda bystrym potokiem leiąc się przez cmentarz wzruszyła siedliska umarłych, i trumny po wszystkich stronach miasta rozniosła. Magazyny torfu zniszczone zostały, a koszary w wielkiém były niebezpieczeństwię. Szkody przez ten wylew zrządzone niepodobna obrachować: wiele domów zburzonych, całe ulice popsute, towary poniszczone, i wiele nawet ludzi życie utraciło. W niektórych okolicach miasta trudno poznać mieysc gdzie przedtém domy stały; gdzieniegdzie po ulicach tak głębokie powstały przepaści, iżby ich domami zapełnić niemożna było; wiele bardzo domów grozi zawaleniem.

Z wałów miasta okazuie się równie smutny widok. Gdzie plenne były pola i przyiemne łąki wszystko teraz okiem nieprzeyrzaną płaszczyznę wody wystawia, po któréy dla ratunku ludzi pod dachy schronionych pływaią statki. Bydło zalane, sprzęty domowe, deski, które pływaią po wierzchu, przerażaiący wystawuią widok.

— Grobla nad Ems która przeszło 200,000 tal. kosztowała, tak zniesiona iż ślad nawet po niéy nie został.

— Wyspa Baltrum na dwie części rozerwana, a o losie wysp Juist i Borkum dotąd nie ma wiadomości.

— Zeszłéy nocy znowu się woda nieco podniosła, lecz utrzymywano kommunikacyą za pomocą statków, choć i to dla pływaiącéy kry dość trudno było. Tamy wschodniéy Fryzyi według nadeszłych doniesień, w 23 mieyscach przerwane zostały.

---

z Londynu 8 Lutego.

Lord *Gover* odczytał d. 5. rapport o adressie. P. *Hobbehouse* żądał objaśnienia mieysca w którém iest mowa o potrzebie powiększenia woyska w posiadłościach Angielskich za granicą. Przydaią że wrazie gdyby pewien Generał (Jenerał *Jackson*) mianowany został Prezydentem Stanów Zjednoczonych, który tak niechętny iest Anglikom, wszystkiego z iego strony obawiać się należy.

Kanclerz mówił że Birmanami nie należy pogardzać, i że Anglia powinna oddalić nietylko niebezpieczeństwo lecz nawet samą obawę niebezpieczeństwa.

P. *Goulburn*, Generalny Sekretarz wicekrólestwa Irlandyi, zapowiedział na dzień 10 Lutego wnieść proiekt zmierzaiący do zniszczenia nieprawnych w tym kraiu towarzystw. P. Brougham natychmiast obowiązał się dowieść mu że towarzystwo katolickie iest prawne. Na téy sessyi mało było widzów i wcześnie się zakończyła.

— Sierżant *Onslow* otrzymał dziś w Izbie niższéy pozwolenie do wprowadzenia billu aby znieść zupełnie prawo przeciw lichwiarstwu, do czego teraźnieyszy obieg pieniędzy zdaie się bydź naywłaściwszym czasem, ieżeli się zważy niektóre pożądane mieysca mowy króleskiéy, tyczące się zniesienia ograniczeń. Przeciwnie P. *Davenport* i P. *Curwen* sądzili że przedmiot ten iest wcale niewcześny, i że co do kraiowego gospodarstwa niebezpieczną iest rzeczą by lichwiarskie ustawy były zniszczone w chwili, w któréy odbywaią się tak ogromne spekulacye i w któréy, co ledwie do uwierzenia, podpisano przeszło 166 milionów na wszelkiego rodzaiu proiekta. Musiano przystąpić aż do głosowania, a pozwolenie wniesienia proiektu przyięte zostało 52 głosami przeciwko 46.—

— W Izbie niższéy zapowiedział P. *Whitmore*, że 1. Marca wniesie proiekt zniesienia prawa zbożowego.

— Nad mieyscem mowy Króleskiéy, że wszystkie wielkie sprawy Państwa są w naypomyślnieyszym stanie, Dziennik *Times* czyni następuiące uwagi: «Oby i mnieysi mogli z tego stanu korzystać! oby chleb był tańszy! Tego tém mocniéy życzymy, iż niewidziemy aby co w mowie Króleskiéy kazało się spodziewać bliskiéy zmiany ustawy zbożowéy.«

— P. *Canning* dał wielki objad dyplomatyczny w swoim domu Glocester-Lodge. W liczbie gości znaydował się P. *Los-Rios*. Posłowie Francyi, Rossyi, Austryi i Prus należeli do téy biesiady; widziano także pełnomocników mocarstw drugiego rzędu.

— Mówca izby niższéy dał w sobotę pierwszy obiad parlamentowy członkom ministeryalnym; wielu Ministrów znaydowało się na nim. Nazaiutrz dał drugi objad członkom oppozycyi.

— P. *Peel* Minister Spraw wewnętrznych nie wychodzi z domu dotknięty gwałtownym katarem. Ponieważ iest nayzaciętszym nieprzyiacielem Katolików, szczęście będzie dla nich ieźli w iego nieprzytomności sprawa towarzystwa Dublińskiego rozstrzygniętą zostanie.

— Margrabia Landsdown rzekł przy otwarciu posiedzeń izby parów, że Anglia i Turcya są dwa iedyne kraie w Europie w których ieszcze panuie nietolerancya religiyna. Muzułman *Ali-Saida*, znayduiący się w Londynie dla interessów handlowych, zaprzeczył temu porównaniu. Utrzymuie że nigdy Turcy nie obchodzili się tak nieludzko z chrześcianami iak Anglicy obchodzą się z Katolikami; za dowód przytacza że prawie wszyscy Sekretarze poselstwa byli Grecy, gdy żaden Katolik nie może bydź w Anglii nawet kancelistą trybunału.

— Im większe niebezpieczeństwo zagraża towarzystwu Katolickiemu w Dublinie tym większy tłum zbiera się na iego posiedzenia. Dnia 2 b. m. prezydował Sir Thomas *Esmonde*. Pan *O'Connel* wniósł proiekt adressu podziękowania protestantom którzy maią podadź petycyą o wyzwolenie katolików; propozycyą tę iednomyślnie przyięto.— Przychód towarzystwa w przeszłym tygodniu wyniósł 7,992 f. s.

— Woysko angielskie powiększone będzie o 7,000 tysięcy nie zaś o 20,000 iak twierdziły dzienniki niektóre.

— Wyszły teraz na iaw niektóre taiemnice gabinetowe. Gdy P. *Canning* radził w Gabinecie aby się układać z hiszpańskiemi osadami, sprzeciwiali się temu P. *Peel*, Minister Spraw Wewnętrznych; P. *Robinson*, Minister Skarbu, Lord *Wellington*, Lord *Westmoreland* i Lord *Eldon* tak mocno, iż P. *Canning* prosił Króla o dymissyą. Monarcha zdawał się skłonnym do przychylenia się do téy prozby; lecz gdy Lord *Liverpool*, którego zdrowie iest bardzo nadwerężone, oświadczył w tymże samym czasie chęć złożenia swoiego urzędu, nadał przez to mocy stronnictwu P. *Canning*, tak dalece, iż na następnéy radzie, P. *Peel* i Lord *Wellington* głosowali z Panem *Canning*. (*Et.*)

— Ze świeżych listów odebranych z Mokha okazuie się, że druga (turecko-egipska) wyprawa wyszła przeciwko zbuntowanym Arabom koło Dżidda w trzech kolumnach i że przy naymocnieyszéy, trzechtysięcznéy, znaydowało się dwóch Anglików. Podług opisania, w tém woysku żadnéy niema karności. Wczasie swego pobytu w Dżidda zamordowało trzech czyli też czterech ludzi. Głąb kraiu Mokha był ciągle przez buntowników osadzony. Miasto *Zabid* zostawało ciągle przez cały miesiąc Czerwiec w mocy zbuntowanéy załogi z powodu nie wypłaconego iéy żołdu, która tak bardzo uciemiężała, że prawie wszyscy mieszkańcy pouchodzili, kupcy zaś swoie towary na komorze złożone na łup żołnierzom pozostawiali. Część kraiu Yemen, zostaiąca ieszcze pod zarządzeniem Jmana, postąpiła wielkim krokiem ku swoiéy zgubie. Mniemaią iż wiele lat upłynie, nim powróci handel i zaufanie pomiędzy mieszkańców tego kraiu, który stał się ofiarą spustoszeń Kubitów pod wodzami Ben *Hussein* i Ben Mahomed. (*L. d. B.*)

— *Times* oznaymia iż P. de *Los-Rios* Poseł Hiszpański przybył do Londynu dla uczynienia Rządowi Angielskiemu przełożeń z powodu uznania przez Anglią osad Ameryki południowéy.

— Zapewniaią że P. Karol *Stuart* w krótce wyiedzie do Lizbony; towarzyszyć mu będzie wielu kawalerów poselstwa aby ie tém świetnieyszém uczynić.

— Hrabia Montholon wniósł skargę przeciw P. *Lafitte* względem testamentu Bonapartego do tuteyszego Sądu Szeryfa, a przysięgli dnia 5 b. m. summę którą P. *Lafitte* zapłacić obowiązany oznaczyli na 129,422 funt. Ster. 6 Szyl. 2 den.

— Gazety Kalkuckie do 1 Września dochodzące przybyły przez Bombai wraz z depeszami P. *Campbell* z Rangoon d. 22 Lipca i 5 Sierpnia podpisanymi, które o korzyściach nad Birmanami odniesionych wzmiankuią. Według doniesień prywatnych woyska nasze w ogóle były zdrowe, lecz wiele cierpiały na braku świeżéy żywności a nadewszystko mięsa, na czém liweranci z Madras ogromne summy zyskali. Kray około Rangoon tak był zalany iż o pochodzie do Ummerapoora ani myśleć można było przed Październikiem lub Listopadem. Mówiono iż władzca Saravaddy postępuie przeciwko naszym na czele 70,000 ludzi; tudzież że Król Awy opuścił stolicę, dla obięcia dowództwa nad woyskiem w wyższéy części kraiu stoiącém. Woysku Birmanów podobnież niedostaie żywności (według powieści jeńców) nie ma ono wielkiéy ochoty walczyć z nami.

— Olbrzymi okręt *Columbus* wraca do Nowego Brunszwiku.

— Nadeszły listy od P. *Henderson* Kommissarza Król. z Bogoty dnia 19 Listopada pisane, w których iest wiadomość, że goniec lądem od woyska Boliwara przysłany doniósł o klęsce Canteraca nad rzeką

Apurimac dnia 29 Września poniesioney, po któréy tenże ledwie z 1600 ludźmi w naywiększym nieładzie cofał się do Cuzco. List Królewskiego Konsula z Kartageny potwiedza tę wiadomość.

— P. *Crawford* Północno-Amerykański Minister skarbowy wyrachował w urzędowym rapporcie złożonym Kongressowi, że dług ogólny Zjednoczonych Stanów umorzony będzie do 1835 roku.

— Listy odebrane z Sant-Jago (z Chili) z ostatnich dni Września, potwierdzaią to wszystko cośmy donieśli o rewolucyi zaszłéy w Lipcu. Biskupa i trzech innych Duchownych, którzy byli nieprzyiaciołmi istnącego porządku rzeczy, wygnano ze stolicy. Wszystkie Święta ograniczono na dniach Niedzielnych, i wszelkie processye, wyiąwszy Bożego Ciała zniesiono.

Dnia 29go Sierpnia część prowincyi Chili doznała trzęsienia ziemi, miasto *Copiopo* zupełnie miało bydź zniszczoném.

— W iednym Dzienniku amerykańskim, pod dniem 15 Grudnia z *La Guayra* czytamy co następuie: Posyłam ci nayświeższe dzienniki; przykro iest że niemogę ci donieść, że ten kray zupełnie iest spokoynym. Panuie tu nienawiść ku cudzoziemcom, mianowicie ku Anglikom, którzy wszelkiego rodzaiu przykrości doznaią.

Prawa istnące w Kolumbii są rozumne, liberalne i sprawiedliwe, ale ich wykonawcy są w szkole dawnéy wychowani, do wszelkich występków skłonni, i przyzwyczaieni do nadużyć które od tylu wieków ten kray nieszczęśliwy dręczą. W dzień i w nocy bezkarnie popełniaią kradzieże; Alkadowie niechcą się zatrudniać wyszukiwaniem przestępców, a ieżeli ci przypadkiem dostaną się w ich ręce, karzą ich tylko trzech dniowém więzieniem.

(*Dr. bl.*)

— Pewien górnik nazwiskiem *Roberts*, człowiek nieposiadaiący żadnego naukowego wykształcenia, wynalazł aparat do zabezpieczenia życia, w szkodliwych wyziewach, dymie i t. p. i do zachowania od szkody własności w czasie pożaru. Stwierdził to doświadczenie przed tygodniem w przytomności bardzo zacnych osób w Preston w następuiącym sposobie: O godzinie 11 i minut 40 wszedł *Roberts* w piec długi na 7 Yardów a szeroki na 4, który poprzednio napełnił był dostatecznie sianem, siarką, i t. d. poczém to wszystko zapalono. Głowę iego zbroił skórzany kapelusz ze szklanemi oczami, do którego była przymocowana długa przez wodę przechodząca rurka także ze skóry, która ułatwiała oddech. O saméy godzinie 12 wyszedł z pieca mocno spocony lecz bynaymniéy nieuszkodzony, i zapewniał, że mógłby w nim dłużéy ieszcze wysiedzieć. Nienależy wątpić iż ten człowiek otrzyma patent na swóy wynalazek.

z *Madrytu* 2 Lutego.

N. Pan wyrokiem swoim z d. 17 Stycznia r. b. pozwolił na wolny obieg po kraiu wszystkich towarów kolonialnych znayduiących się w portach Hiszpanii za opłatą 2 od sta.

— Król z rodziną swoią ma wyiechać do Aranjuez a z tamtąd ma się udać do Sevilli z Xięciem Maxymilianem, który chce zwiedzić tę prowincyą.

— Pomimo tylu nieszczęść których doznała Hiszpania i ciężarów które ieszcze ią obarczaią, Rząd wysłał kilka morskich wypraw do Peru, Hawany i wysp Filipińskich. Nową wyprawę gotuią w Kadyxie przeznaczoną także do Peru. Cóżkolwiek bądź to Królestwo ma więcéy zasiłków wewnętrznych aniżeli się zdaie, i ieżeli odzyska swoie osady, łatwo może stanąć na dawnym stopniu iaki zaymowało pomiędzy Mocarstwami Europy. (*Dr. bl.*)

— Mrozy i susze tak dokuczaią iż brak wody do picia iuż się czuć daie.

— Listy z Sewilli donoszą iż Jenerał Latour-Foissac wydał iuż sześciu członków Kortezów których się domagał Jenerał Campana. Niektórzy wątpią ieszcze o tém.

— O nowéy Amnestyi wcale iuż nie słychać.

— Z dwóch wielkich wstęg orderu legii honorowéy, które Król JMć Francuzki Królowi Hiszpańskiemu do dowolnego rozrządzenia oddał, otrzymał iednę Jenerał *Aimerich* Minister woyny. Życzył on sobie bydź uwolnionym od zwykłéy w podobnym razie wypłaty 2000 Pesos na Szpitale, czego iednak pozyskać nie mógł.

— Donoszą z Kadyxu, że woyska nasze nie mogły wynaleźć Liweranta któryby słomę na podściełkę taniéy iak po 5 fr. na sieczkę zaś po 3 fr. 50 cent. za centnar dostarczać chciał.

— *Gazeta* z 24. donosi że listy z Buenos Ayres pod d. 18. Października r. z. donoszą, iż korpus woyska téy prowincyi niepodległéy na głowę został pobity i zniszczony pod Sala przez Jenerała Królewskiego *Valdes*; tak wielka trwoga panowała w tym kraiu, że wielu mieszkańców gotowało się do ucieczki. Też listy przydaią, że miasto Mendoça w Wicekrólestwie Buenos-Ayres nad granicą Chili, oderwało się od Konfederacyi prowincyi Rio de la Plata, i ogłosiło się za Królem Ferdynandem VII.

Bez wątpienia na téy wiadomości opiera się druga, że kilka naszych Pułków wybranych losem popłynie do zbuntowanych prowincyy Ameryki.

— Tuteyszym ochotnikom roialistowskim dodano Artylerzystów, Saperów, Minerów pod dowództwem officerów od Inżenieryi, i tak ich teraz doskonalą, iż wyraźnie wydaie się zamiar przemienienia ich na regularne woysko. Nadto naczelny Intendent policyi żądał od swoich podwładnych dokładnego spisu wszystkich do broni zdolnych, począwszy od 15 do 60 roku życia.

— Don Antonio *Garcia* dowódzca okrętu *La Notre Dame del Carmel* donosi że, 15go Grudnia r. z. spotkał o 50 mil od wysp kanaryyskich ku zachodowi, dywizyą morską hiszpańską składaiącą się z 7miu fregat, która wypłynęła z Ferrol 7go Grudnia. Tę wiadomość potwierdziły depesze przesłane Ministrowi marynarki przez dowódzcę téy wyprawy.

— *Dziennik Rozpraw* donosi iż Rząd Hiszpański po długich pracach przygotowawczych ukończył iuż proiekt Systemu reprezentacyynego (pewny gatunek Rady Stanu czyli Rady nadwornéy), którego w notach udzielił Posłom Francyi, Rossyi, Austryi i Prus, aby go ci pod rozpoznanie rządów swoich posłali.

— (*Z listu*) Nayświeższe listy z Lizbony zdaią się potwierdzać nadzieię układu pomiędzy Brazylią a Portugalia, które po ostatnich wiadomościach otrzymanych z téy dawnéy osady, wstrzymała przygotowaną wyprawę morską.

Upadek dawnego ministerstwa pociągnie za sobą pewno uznanie cesarstwa Brazylskiego, któremu byli przeciwni *Subserra* i *Palmella*. Dodaią iż to uznanie Brazylskiéy niepodległości przygotowane iest z wielką zręcznością, w celu utrzymania iedności tych osad, z których niektóre usiłuią odłączyć się wznosząc się do rzędu niepodległych RPlitych, lecz to uznanie potrwa tylko za życia teraźnieyszego Króla; albowiem po iego zgonie, syn starszy, Cesarz Brazylski, zostanie prawym dziedzicem tronu. Dodaią iż Anglia gwarantuie nietykalność territoryum Brazylskiego.

Widać nieiakie amalgama w składzie nowych ministrów. Dwóch iest roialistów należących do stronnictwa Królowéy, to iest: Hrabia *Barbacena* Minister woyny, i *Correa de la Cerda* Spraw wewnętrznych. Trzéy inni Ministrowie są liberaliści i służyli w rewolucyynym rządzie. Uważamy pomiędzy niemi P. Picheiro de Ferreira, ministra spraw zagranicznych, który miał tenże sam urząd w epoce kontr-rewolucyi; lecz ci trzéy ministrowie nie są ieszcze przecież tak liberalnemi iakiemiby ich mieć żądała tegoczesna liberalność. Ci ostatni cieszą się z upadku ministerstwa Portugalskiego; roialiści stronnictwa Królowéy są podobno więcéy ieszcze z tego zadowoleni.

(*Dr. bl.*)

z *Rzymu* 28 Stycznia.

Naywyższy Pasterz wydał nie dawno urządzenie w dwunastu artykułach, w przedmiocie uszanowania iakie się należy Czci Boskiéy i Kościołom. Po krótkiém przemówieniu iak maią bydź szanowane Domy Boże, i iaki przykład powinni dawać z siebie wierni mieszkańce Rzymu, osobliwie w czasie Jubileuszu, Jego Świątobliwość przypomina wierne wykonanie Kanonów, Ustaw i Urządzeń Apostolskich. Msze i nabożeństwa odbywane być maią w godzinach rubrykami oznaczonych, kościoły zaś zamykane przed zachodem słońca, wyiąwszy niektóre chwalebne zwyczaie lub szczególne przypadki na osobnych prawach oparte. Uroczystości maią bydź obchodzone bez mieszania do tego rzeczy światowych, również muzyka ma bydź kościelna a nie światowa, i tylko za wyższém pozwoleniem; nadewszystko ma bydź zabronione Organistom w czasie Mszy śpiewanie teatralnych piosnek. Zakazano iest hałasować po kościele i obracać się tyłem do ołtarza. Niewolno ubogim żebrać po kościele, nie wolno sprowadzać z sobą psów. Każdy ubrany bydź powinien wedle stanu swoiego: niewiasty z nakrytą głową, skromnie ubrane, nie mogą nosić dziatek u piersi. Świeckie osoby nie maią rozmawiać pod czas Mszy w kościele ani w kaplicach. W czasie teyże mszy niewolno nikomu a szczególniéy niewiastom zbliżać się nadto do ołtarza, lecz maią wszyscy stać w przyzwoitém oddaleniu. Podczas podniesienia i przy przeżegnaniu każdy winien klęczeć na obu kolanach. Cudzoziemcy, zwiedzaiący zabytki kościelne, powinnni się przystoynie zachować. Świeccy wchodzić nie będą bez potrzeby do Sakrystyi, ani iéy używać za przeyście z kościoła na dwór, i na powrót; zatrzymaią się maiące do niéy interes, zatrzymaią się we drzwiach, i tam będą rozmawiać. Zaleca się, aby nie naymowano krzeseł i nie noszono ich z mieysca na mieysce, ale natomiast będzie odnowiony zwyczay ławek do siedzenia razem i do klęczenia. Proboszczowie, Kapłani i wszyscy wierni we-

zwani są aby się zachowali podług powyższych przepisów.

z Janiny 20 Stycznia

— Położenie Epiru zaczyna bydź dosyć krytyczne i bardzo obawiaią się o spokoyność publiczną. Omer-Basza, zamiast coby się miał był, podług otrzymanych rozkazów, udać do Tessaloniki, ciągle tu bawi, stara się wszelkiemi sposobami zbierać pieniądze, a w porozumieniu z dowódzcami woysk innych czyni przygotowania do woyny. Mieszkańcy obawiaią się wznowienia wszystkich nieszczęść które się wydarzyły pod Ali-Baszą i staraią się przenieść swoie naydroższe sprzęty w bezpieczne mieysca. Z tém wszystkiém nie pokazali się ieszcze nowi dowódzcy téy prowincyi iako i Arty; kray ięczy pod wszelkiego rodzaiu uciemiężeniem i każdy przekonywa się, że Omer, ieżeli go zbroyną ręką nie przymuszą, nie opuści dobrowolnie ani miasta ani twierdzy Janiny. (G. B.)

z Paryża 12 Lutego

— Kommissarze wyznaczeni przez Króla dla rozstrząśnięcia rachunków dotyczących się dostawy dla woyska hiszpańskiego złożyli swoię pracę Królowi.

— Król, którego dobroć okazuie się w tém co uświęca boleść, iako i we wszelkich innych okolicznościach, obdarzył miasto Paryż ofiarą równie pobożną iak dobroczynną; iego mieszkańcy czytać będą z rozczuleniem przyłączoną tu listę dobrodzieystw rozlanych w stolicy przez naylepszego z Królów; ogłosił ie urzędownie Xiąże *Doudeauville* Minister dworu J. K. Mości.

»Król postanowił aby summa 37,000 fr. była w iego imieniu rozdzieloną corocznie w téy epoce (*) w następuiącym sposobie:

Kassie dyecezyonalnéy paryzkiéy 1000 fr. — Wielkim Seminaryom 1,000 fr. — Małym Seminaryom 1,000 — Kościołowi St. Germain l'Auxerrois (Parafii króleskiéy) 2,000 — Proboszczom Paryzkim (w liczbie 37) dla ubogich w ich Parafiiach 20,000 fr. — Prezydentom miasta Paryża dla ubogich w ich okręgach 12,000 — Ogół 37,000 fr.

Pominąwszy summę 1000 fr. którą Król Jmć kazał niedawno wyliczyć X. *Marron*, dla ubogich Kościoła reformowanego, N. Pan kazał oddać na ręce X. *Goepp* Pastora reformowanego Augsburskiego Kościoła summę 800 fr., przeznaczoną dla ubogich tegoż wyznania.« (*Et.*)

— N. Pan uwiadomiony że w króleskiéy szkole muzyki nie ma klassy grania na arfie, rozkazał aby ią ustanowiono na ośmiu uczniów. Pan *Nadermann* starszy, pierwszy arfista muzyki Króleskiéy, został Professorem, a P. *Nadermann* młodszy Professorem Adjunktem.

— W mieście Rheims w téy chwili naywiększy ruch panuie. Nayskromnieysze domy nagle przybrały świetną postać a wspaniały obrzęd namaszczenia przez długi czas dobroczynne skutki mieć będzie. Rachuią że zbierze się około 6000 cudzoziemców, liczba zaś osób należących do dworu Króla Francuzkiego, deputacyi od władz, woyska, wyniesie około 15,000.

— Zapowiedziane przybycie Xięcia Metternich do Paryża zrobiło wielkie wrażenie na giełdzie, w Salonach przy ulicy Chaussée d' Antin i w Redakcyach Dzienników liberalnych. Lecz tu zachodzi różnica, że na giełdzie po téy wiadomości obligacye francuzkie i wszystkie papiery dawnych Monarchiy, poszły w górę, gdy przeciwnie akcye liberalne czterech części świata znacznie spadły. Jeżli mamy dać wiarę innym wieściom, Xiąże Metternich nie sam tylko ze wszystkich Statystów wpływaiących na dyplomatykę europeyską przybędzie nie zadługo do Paryża, a ten wyraz *Kongress* tak zaspokaiaiący stronników zasad Monarchicznych, tak groźny dla wichrzycieli wszystkich kraiów, wyrzeczony był po cichu przez kilka osób. Nie dziwiłoby nas to postanowienie wielkich Mocarstw lądowych; dla tych nawet którzy skłaniaią się do środków poiednawczych, byłoby to rękoymią bezpieczeństwa i ufności. Kongress ma siłę moralną i wpływ którego nie posiadaią naylicznieysze woyska. Prócz tak krótkiéy, tak mało krwi kosztuiącéy, a iednakże tak chwalebnéy woyny hiszpańskiéy, pokóy w Europie od lat dziesięciu przerwany nie był. Winniśmy to Świętemu Przymierzu, mądrości z którą iego dostoyni Reprezentanci umieli się porozumieć i przedsięwziąść środki, a nawet złożyć ofiary aby mieć na wzaiem prawo żądania jch od Rządów które są pod iego opieką. Ta wysoka obrona zasad towarzyskich i sprawy swych ludów, dobrodzieystwami iedynie swóy wpływ okazuie; usunęłaby ie więc, gdyby była nieczynną i oboiętną w śród nowych zapytań i zdarzeń zrządzonych postępem czasu. (*Dr. bl.*)

(*) To iest: około rocznicy śmierci Xcia *Be.ry.*

WIADOMOSCI LITERACKIE.

Obrazy historyczne malarza Eghink.

List z Rzymu z 20 Listopada donosi o dziełach iednego z młodych artystów, Rossyanina.

»Przedmioty obrazów malarza *Eghink* są zazwyczay powzięte z dawnéy historyi Rossyyskiéy. — Pierwszy obraz wystawia sławną bitwę stoczoną w trzynastym wieku ze Skandynawami nad brzegami Newy. Alexander na koniu z wzniesioną włócznią zagraża wodza woysk nieprzyiacielskich, rani go w rękę i pozyskuie chwalebny przydomek *Newskiego*. W około niego ciśnie się rzeź i śmierć. Już wielu z nieprzyiaciół poległo; ich szeregi chwieią się; uciekaiący biegną w niełodzie; płomienie pożeraią okolice, a głąb obrazu wystawia daleki pożar flotty skandynawskiéy. — Ogień woyny, odosobnione grupy, ustępy i figury dobrze są ułożone; widać zapał w wykonaniu. Pomimo mnóstwa przypadków iedność wszędzie iest zachowaną i obraz ten zasługuie na to aby był oddany na wielką skalę *al fresco*.

Drugi obraz wystawia powrót zwycięzcy do Pskowa. Xiąże iest na koniu; iego rysy oznaczaią wzruszenie; pozdrawia on lud uprzeymie; starcy, kobiety i dzieci przyymuią go z okrzykami; szlachetna duma cechuie twarz zwycięzców. Brama z liści z wieyską prostotą, rozwinięte chorągwie, trofea, wiele ruchu, i żywa wesołość pomiędzy ludęm, nadaią obrazowi temu prawdziwe znamie uroczystości.

Tryumf Religii iest przedmiotem trzeciego obrazu. Pobożny Włodzimierz siedząc na Tronie zdaie się bydź pogrążony w głębokich myślach. Przy nim iest Prałat Grecki trzymaiący w ręku pismo Święte. Na lewéy ręce widać boiarów i innych możnych ruskich. Rzecz odbywa się w wspaniałéy sali ozdobionéy kolumnami. W ogólności w wykonaniu nie brak gustu.

Czwarty obraz ma za przedmiot tego czasu zdarzenie. Wyobraża Cesarza Alexandra nadaiącego nowe swobody i opiekuńcze prawa prowincyom nad morzem Baltyckiém. Monarcha siedzi na Tronie otoczony mnóstwem wiernych poddanych wszelkiego stanu i wieku, których fizyonomie oznaczaią wdzięczność za udzielone im dobrodzieystwo. (*Dz. Pet.*)

Wyroby rękodzielni Bawełnianych w Anglii.

Pan *Heywood* wystawia w dzienniku *Edinburgh Philosophical Journal* następuiący obraz produktu rękodzielni bawełnianych w Anglii.

»Cena wyrobów bawełnianych wyprowadzonych przez 22 lat woyny od 1793, do 1815 wynosi podług raportów urzędowych 208 milionów funt. szter., materyały surowe użyte do ich wyrobienia kosztowały 88 milionów. Czysty więc zysk uczynił 120 mil., co czyni $5\frac{1}{2}$ mil. rocznie. — W tymże przeciągu czasu wywóz wszelkich innych wyrobów uczynił 548 milio., odtrąciwszy na materyały surowe 148 milionów, pozostaie przybytku 400 mili. czyli 18 mil. na rok. W ośmiu ostatnich latach, od przywrócenia pokoiu, od 1815 do 1822, cena wyrobów bawełnianych wywiezionych z kraiu wynosiła przeszło $177\frac{1}{2}$ milionów. Odtrąciwszy rocznie $5\frac{1}{2}$ milio. na surowe materyały pozostanie $137\frac{1}{2}$ miliona (około $14\frac{1}{2}$ na rok) które dodane do ceny wyrobów wywiezionych w latach poprzedzaiących, wynoszą summę przeszło $257\frac{1}{2}$ milionów Kapitału, który narod utworzył od początku ostatniéy woyny. Cena innych towarów wyrobionych w Anglii wywiezionych w ostatnich ośmiu latach wynosi 332 miliony; odtrącaiąc na materyały surowe $7\frac{1}{2}$ milio. rocznie, pozostaie 272 mil. czyli 34 milio. rocznie. Dołączywszy do tego powyższe 400 milionów, mieć będziem w przeciągu lat 30tu summę 672 mil., czyli przeszło $22\frac{1}{2}$ milionów rocznie. Tak więc przemysł rękodzielników angielskich przewyższył przeszło o 100 milionów dług publiczny 569 milionów zaciągnięty z powodu woyny. (*Dz. Pet.*)

ROZMAITOSCI.

— W xięgarni Löfflera w Stralsundzie, wyszło teraz dzieło pod tytułem «Archimedes von Syrakus vorhandene Werke i t. d.« Archimedessa Syrakuzańskiego pozostałe dzieła, z Greckiego na ięzyk niemiecki przełożone, i krytycznemi uwagagami objaśnione przez Ernesta *Nizze* z 13 tablicami litografowanemi, 38 arkuszy w 4ce więk., cena 3. talary 10 sr. gr. (Złp. 20) Dzieła nieśmiertelnego Syrakuzańczyka pierwszy raz w zupełności pokazuie się, w ięzyku niemieckim. Dawno iuż dawało się czuć potrzeba takowego wypracowania.

— Francuzi chwalą się że maią Kodex Napoleona wierszem; Niemcy maią trochę więcéy. Pod tytułem «*Rzymsko-prawniczy Kancyonał*, w Lipsku 1824,» maią dzieło w którém do każdego tytułu prawa dodana iest melodya z pospolitych śpiewek. Tak np. tytuł *de jure personarum* ma bydź śpiewany według melodyi *Freut euch des Lebens* i t. d. (I tak maią iuż Niemcy ogromne tomy Jeografii, Historyi Naturalnéy i t. p. wierszem.) (G. B. H.)